



**GLAVNA SLUŽBA  
ZA REVIZIJU JAVNOG SEKTORA  
REPUBLIKE SRPSKE**

78000 Banja Luka, Vuka Karadžića 4  
Republika Srpska, BiH  
Tel: +387(0)51/247-408  
Faks: +387(0)51/247-497  
e-mail: revizija@gsr-rs.org

---

**Izveštaj o provedenoj  
finansijskoj reviziji Opštine Srbac  
za period 01.01-31.12.2017. godine**

**Broj: RV 019-18**

**Banja Luka, 15.05.2018. godine**



## SADRŽAJ

<b>I</b>	<b>IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA .....</b>	<b>1</b>
	Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja .....	1
<b>II</b>	<b>IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA .....</b>	<b>4</b>
	Izvještaj o reviziji usklađenosti.....	4
<b>III</b>	<b>REZIME DATIH PREPORUKA.....</b>	<b>6</b>
<b>IV</b>	<b>KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI.....</b>	<b>8</b>
<b>V</b>	<b>IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI) .....</b>	<b>9</b>
	1. Uvod .....	9
	2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja.....	9
	3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola .....	10
	4. Nabavke.....	13
	5. Priprema i donošenje budžeta .....	13
	6. Finansijski izvještaji .....	14
	6.1. Izvještaj o izvršenju budžeta.....	15
	6.1.1. Prihodi i primici.....	17
	6.1.2. Rashodi i izdaci .....	19
	6.1.3. Razlika u finansiranju .....	22
	6.2. Bilans uspjeha .....	22
	6.2.1. Prihodi .....	22
	6.2.2. Rashodi.....	22
	6.2.3. Finansijski rezultat.....	23
	6.3. Bilans stanja.....	23
	6.3.1. Aktiva.....	23
	6.3.2. Pasiva.....	25
	6.3.3. Vanbilansna evidencija.....	27
	6.4. Bilans novčanih tokova.....	27
	6.5. Vremenska neograničenost poslovanja.....	28
	6.6. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze .....	28
	6.7. Napomene uz finansijske izvještaje .....	29



## I IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

### Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

#### ***Mišljenje sa rezervom***

Izvršili smo reviziju Konsolidovanog finansijskog izvještaja Opštine Srbac koji obuhvata: Bilans stanja, Bilans uspjeha, Izvještaj o promjenama neto imovine, Bilans novčanih tokova, Periodični izvještaj o izvršenju budžeta i Periodični izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima sa stanjem na dan 31.12.2017. godine i za godinu koja se završava na taj dan. Revizijom smo obuhvatili pregled značajnih transakcija, objašnjavajućih napomena uz finansijske izvještaje i primjenu računovodstvenih politika u revidiranom periodu.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu Osnov za mišljenje sa rezervom, Konsolidovani godišnji finansijski izvještaj za Opštinu Srbac istinito i objektivno prikazuje, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2017. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor važećim u Republici Srpskoj.

#### ***Osnov za mišljenje sa rezervom***

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i relevantnim ISSAI standardima revizije 1200 - 1810. Naša odgovornost za provođenje revizije detaljnije je opisana u pasusu Odgovornost revizora. Reviziju smo proveli u skladu sa ISSAI 30 - Etičkim kodeksom, ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti i nezavisni smo u odnosu na subjekta revizije.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi, s obzirom na propisani okvir finansijskog izvještavanja dovoljni i odgovarajući da nam pruže osnov za naše revizijsko mišljenje.

#### ***Kao što je navedeno pod tačkom 6. Izvještaja:***

Opština Srbac nije u obrascima konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja iskazala uporedne podatke o prihodima, rashodima, primicima i izdacima koji se odnose na prethodnu godinu. Budući da, prema odredbama člana 27. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, godišnji finansijski izvještaji za jedinice lokalne samouprave imaju karakter finansijskih izvještaja u smislu odredbi i zahtjeva Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor (MRS-JS), neiskazivanje uporednih podataka za prethodnu godinu u bilansu uspjeha i periodičnim izvještajima o izvršenju budžeta za revidiranu godinu predstavlja odstupanje od odredbi MRS-JS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragrafi: 15, 23 i 53 – 58).

Opština Srbac nije u konsolidovane finansijske izvještaje za 2017. godinu uključila finansijske izvještaje javnih ustanova Turistička organizacija i Centar za kulturu i sport, čiji su finansijski izvještaji trebali da budu sastavni dio konsolidovanih finansijskih izvještaja Opštine, u skladu sa članom 49. stav 3. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i MRS JS - 6 Konsolidovani i pojedinačni finansijski izvještaji, paragraf 15.

#### ***Kao što je navedeno pod tačkama 6.1 i 6.3. Izvještaja:***

Dio pozicija u finansijskim izvještajima Opštine Srbac nije pravilno iskazan iz sljedećih razloga:

- potcijenjeni su rashodi tekućeg održavanja za 28.119 KM (za 20.061 KM zbog pogrešnog planiranja i evidentiranja rashoda tekućeg održavanja putne infrastrukture u okviru izdataka i za 8.058 KM zbog neispostavljene fakture za usluge održavanja javne rasvjete), a precijenjeni: kratkoročna potraživanja za 26.755 KM (jer nije izvršena procjena naplativosti, odnosno prenos na sumnjiva i

sporna potraživanja), izdaci za rekonstrukciju saobraćajnih objekata za 20.061 KM (zbog nepravilnog evidentiranja rashoda tekućeg održavanja putne infrastrukture), kratkoročno razgraničeni prihodi za 86.024 KM (zbog pogrešnog računovodstvenog tretmana potraživanja po osnovu izdatih rješenja za opštinske naknade) i negativan finansijski rezultat tekuće godine za 31.150 KM (zbog navedenih odstupanja na pozicijama prihoda i rashoda), što nije u skladu sa članovima 68, 82, 88, 92. i 105. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike;

- razlika u finansiranju u obrascu PIF iskazana je u negativnom iznosu od 27.165 KM, a po nalazu revizije ista iznosi najmanje 584.305 KM (iskazana je u manjem iznosu za najmanje 557.140 KM);
- dio imovine značajne vrijednosti (zgrade i objekti, putevi, ulice i druga imovina) u poslovnim knjigama Opštine Srbac je iskazan u vrijednosti naknadno izvršenih ulaganja bez početnih priznavanja.

*Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.2.2. Izvještaja:*

Opština Srbac nije iskazala izdatke po osnovu izmirenja obaveza iz prethodnih godina (obaveze koje nisu teretile rashode i izdatke u 2016. godini) u izvršenju budžeta za 2017. godinu u iznosu od 549.082 KM, što nije u skladu sa članom 118. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

*Kao što je navedeno pod tačkom 6.4. Izvještaja:*

Bilans novčanih tokova nije sastavljen u skladu sa članom 42. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, jer su više iskazani novčani tokovi iz investicionih aktivnosti za 20.061 KM, a manje novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti za isti iznos, pa Bilans novčanih tokova ne pruža relevantne informacije o novčanim tokovima u skladu sa MRS JS 2 – Izvještaj o novčanim tokovima (paragrafi, 21, 22 i 25).

*Kao što je navedeno pod tačkama 6.6. i 6.7. Izvještaja*

Napomene uz finansijske izvještaje nisu u potpunosti sastavljene u skladu sa MRS JS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja i članom 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju za budžetske korisnike, jer nisu objelodanjene informacije u vezi sa primjenom MRS JS 17 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 88, tačke a, c i d), informacije o zemljištu dobijenom bez naknade i informacije o razlozima nepopunjavanja uporednih podataka za prethodnu godinu.

### ***Vremenska neograničenost poslovanja***

Finansijski izvještaji Opštine Srbac su sastavljeni prema načelu stalnosti poslovanja uz pretpostavku da Opština neće obustaviti poslovanje u doglednoj budućnosti.

### ***Ključna pitanja revizije***

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su po našem profesionalnom mišljenju, bila najznačajnija u vršenju revizije finansijskih izvještaja za godinu koja se završava na dan 31. decembar 2017. godine. Ova pitanja smo razmotrili u okviru revizije finansijskih izvještaja kao cjeline, a u formiranju našeg mišljenja ne dajemo odvojeno mišljenje o tim pitanjima. Osim pitanja opisanih u pasusu Osnov za mišljenje sa rezervom, nema drugih pitanja koja treba objaviti u izvještaju o reviziji.

### ***Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje***

Načelnik Opštine Srbac je odgovoran za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor, odnosno propisanim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor važećim u Republici Srpskoj. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih

kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške; odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su primjerene datim okolnostima i nadzor nad procesom izvještavanja.

### **Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja**

Naš cilj je da steknemo razumno uvjeravanje o tome da finansijski izvještaji, kao cjelina, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane prevareom ili greškom, kao i da sačinimo i objavimo revizijski izvještaj, koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjeravanje predstavlja visok nivo uvjeravanja, ali nije garancija da će revizija, koja je izvršena u skladu sa ISSAI standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne pogrešne iskaze kada oni postoje.

Pogrešni iskazi mogu nastati kao posljedica prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako, pojedinačno ili zajedno, mogu uticati na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu finansijskih izvještaja.

Zbog činjenice da se revizija provodi provjerom na bazi uzorka i da u sistemu internih kontrola i računovodstvenom sistemu postoje inherentna ograničenja, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju i profesionalnom skepticizmu, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika utemeljenih na vremenskoj neograničenosti poslovanja i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Izjavljujemo da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću. Ostvarili smo komunikaciju sa odgovornim licima subjekta revizije u vezi sa planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije, ključnim revizijskim pitanjima i drugim važnim pitanjima i značajnim nalazima revizije, uključujući značajne nedostatke u sistemu internih kontrola koji se mogu identifikovati tokom revizije.

Banja Luka, 15.05. 2018. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

## II IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

### Izveštaj o reviziji usklađenosti

#### ***Mišljenje sa rezervom***

Uz reviziju Konsolidovanog finansijskog izvještaja Opštine Srbac za 2017. godinu, izvršili smo reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa značajnim zakonskim i drugim propisima.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu Osnov za mišljenje sa rezervom aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskom izvještaju Opštine Srbac za 2017. godinu su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane.

#### ***Osnov za mišljenje sa rezervom***

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti.

Vjerujemo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa propisima kojima su regulisane.

#### ***Kao što je navedeno pod tačkama 3, 6.1.1.1. i 6.1.2.1. Izvještaja:***

U Opštini Srbac nisu donesena interna akta u skladu sa Zakonom o javnim putevima kao što su: odluka o utvrđivanju mjerila i kriterijuma za određivanje lokalnih puteva i ulica u naselju (član 10. stav 2); strategija razvoja lokalnih puteva i ulica u naselju (član 13. stav 4.) i poseban akt kojim se propisuju poslovi redovnog i vanrednog održavanja, rehabilitacije i zaštite lokalnih puteva i ulica u naselju, obim pojedinih radova i rokovi izvođenja tih radova, podaci o kojima se vodi evidencija i način vođenja tih podataka (član 32. stav 2). Takođe, nisu doneseni: godišnji plan utroška sredstava od koncesione naknade (definisano članom 32. stav 4. Zakona o koncesijama), program uređenja gradskog građevinskog zemljišta, shodno članu 4. tačka (3) Pravilnika o obračunu naknade troškova uređenja gradskog građevinskog zemljišta i interni akti kojima bi se definisala jasna pravila i kriterijumi za raspodjelu grantova (omladinskim, humanitarnim i drugim organizacijama i udruženjima).

#### ***Kao što je navedeno pod tačkom 4. Izvještaja:***

Kod sprovođenja procedura javnih nabavki u 2017. godini nisu u svim slučajevima poštovane odredbe Zakona o javnim nabavkama, jer za postupak javne nabavke za usluge kateringa opis predmeta nabavke nije dovoljno jasno definisan i nije provedena javna nabavka za ugostiteljske usluge.

#### ***Kao što je navedeno pod tačkom 5. Izvještaja:***

Budžet nije u potpunosti pripremljen i donesen prema jedinstvenoj ekonomskoj budžetskoj klasifikaciji shodno članu 15. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske i u skladu sa odredbama Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike, a Plan gotovinskih tokova za izvršenje budžeta, ne sadrži sve tražene podatke i potrebne elemente definisane članovima 12 i 13. Zakona o trezoru.

#### ***Kao što je navedeno pod tačkom 6.3.1.3 Izvještaja:***



Opština Srbac nije identifikovala i popisala svu potencijalnu imovinu na koju, prema Zakonu o utvrđivanju i prenosu prava raspolaganja imovinom na jedinice lokalne samouprave i Zakonom o stvarnim pravima, polaže pravo.

***Odgovornost rukovodstva za usklađenost***

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, načelnik Opštine Srbac je takođe, odgovoran da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima u skladu sa propisima kojima su regulisane.

***Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti***

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li je poslovanje Opštine Srbac obuhvaćeno prema definisanim kriterijumima, usklađeno sa zakonskim i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje Opštine Srbac.

Banja Luka, 15.05.2018. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

### III REZIME DATIH PREPORUKA

#### Preporuke vezane za finansijske izvještaje

Preporučujemo načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- 1) popis u potpunosti vrši u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza;
- 2) u konsolidovane finansijske izvještaje Opštine uključuje finansijski izvještaji budžetskih korisnika - u skladu sa odredbama člana 49. stav 3. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i MRS JS - 6 Konsolidovani i pojedinačni finansijski izvještaji, paragraf 15;
- 3) na dan bilansiranja vrši procjena potraživanja sa stanovišta njihove naplativosti kako je definisano članom 64. stav 2. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike i da se preduzmu sve zakonske mjere u cilju efikasnije naplate potraživanja po osnovu neporeskih prihoda;
- 4) nefinansijska imovina u stalnim sredstvima priznaje, vrednuje i klasifikuje u skladu sa zahtjevima MRS JS 17 - Nekretnine, postrojenja i oprema i odredbama Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike;
- 5) bilans novčanih tokova sačinjava u skladu sa članom 42. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika;
- 6) napomene uz finansijske izvještaje sastavljaju u skladu sa zahtjevima MRS JS i članom 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika.

#### Preporuke vezane za usklađenost poslovanja

Preporučujemo načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- 1) zapošljavanje lica na određeno vrijeme vrši u skladu sa članom 69. Zakona o lokalnoj samoupravi i otklone nedostaci koji se odnose na donošenje i usklađivanje internih akata;
- 2) uspostavljena pomoćna knjiga za nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima integralno predstavi, vodi u skladu sa propisanom ekonomskom klasifikacijom i usaglasi sa glavnim knjigom lokalnog trezora;
- 3) otklone utvrđeni nedostaci u vezi sa primjenom odredbi Zakona o javnim nabavkama koji se odnose na: dijeljenje nabavki (član 15. stav 6. Zakona), sprovođenje procedura za sve nabavke i izradu tenderske dokumentacije (dio vezan za predmet nabavke);
- 4) aktivnosti koje se odnose na pripremu, izradu i donošenje budžeta sprovedu u skladu sa budžetskim kalendarom iz člana 28. Zakona o budžetskom sistemu i Pravilnikom o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike, a plan gotovinskih tokova za izvršenje budžeta, donosi shodno članu 12 i 13. Zakona o trezoru.

Preporučujemo Skupštini opštine da:

- 1) donese potrebne interne akte u skladu sa: Zakonom o javnim putevima (član 10. stav 2; član 13. stav 4 i član 32. stav 2), Zakonom o sportu (član 10.), Zakonom o koncesijama (član 32. stav 4) i Pravilnikom o obračunu naknade troškova uređenja gradskog građevinskog zemljišta (član 4. tačka 3) i uskladi: Odluku o komunalnim taksama kao i Odluku o korišćenju i naplati parking prostora na području Opštine Srbac (vezano za način ubiranja i uplatu prikupljenih sredstava po navedenom osnovu), sa članom 3. t. a) Zakona o komunalnim taksama, Odluku o naknadama i drugim pravima odbornika i radnih tijela Skupštine opštine Srbac sa Zakonom o

lokalnoj samoupravi (član 41. stav 4) i Odlukom o visini naknade za rad članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.

Preporučujemo direktorima javnih ustanova, čiji je osnivač Opština Srbac, da obezbijede da se:

- 1) kod sprovođenja popisa dosljedno primjenjuje Pravilnik o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza u Predškolskoj ustanovi „Naša radost“ i JU Centar za socijalni rad;
- 2) uspostave pomoćne knjige za nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima u skladu sa čl. 27. Zakona o trezoru i članovima 7. i 11. Zakona o računovodstvu i reviziji u Predškolskoj ustanovi „Naša radost“ i JU Centar za socijalni rad.

## **IV KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI**

- Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske;
- Zakon o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj;
- Zakon o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske;
- Zakon o lokalnoj samoupravi;
- Zakon o statusu funkcionera jedinica lokalne samouprave;
- Zakon o sistemu javnih službi;
- Zakon o radu;
- Zakon o doprinosima i Pravilnik o uslovima, načinu obavještanja, obračunavanja i uplate doprinosa;
- Zakon o porezu na dohodak i Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dohodak;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske;
- Zakon o uređenju prostora i građenju i Odluka o uređenju prostora i građevinskom zemljištu;
- Zakon o vodama;
- Zakon o javnim putevima;
- Zakon o koncesijama;
- Zakon o zaštiti od požara;
- Zakon o komunalnim taksama;
- Zakon o komunalnim djelatnostima;
- Zakon o sportu i Pravilnik o kategorizaciji sportova u Republici Srpskoj;
- Zakon o socijalnoj zaštiti;
- Uredba o naknadama za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u javnom sektoru;
- Uredba o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem;

## V IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)

### 1. Uvod

Opština Srbac (u daljem tekstu: Opština) nalazi se u sjevernom dijelu Republike Srpske, prostire se na površini od 453 km<sup>2</sup>, obuhvata 39 naseljenih mjesta organizovanih u 19 mjesnih zajednica gdje živi oko 17.000 stanovnika.

Strategijom razvoja opštine Srbac za period 2010-2020. godine utvrđeni su strateški ciljevi zasnovani na raspoloživim prirodnim i stvorenim resursima–poljoprivredno zemljište, šume, vode i zalihe ruda i minerala. Osnovni strateški ciljevi su: razvijen privredni sektor zasnovan na preradi i održivom iskorištenju lokalnih resursa i sirovina (naročito u prehrambenoj industriji); razvijeno preduzetništvo na selu i održiva poljoprivredna proizvodnja; razvijena i uravnotežena saobraćajna i komunalna infrastruktura; očuvana životna sredina i afirmisani turistički potencijali, te razvijeni ljudski resursi i društvena infrastruktura.

Odlukom Vlade Republike Srpske Opština je za 2017. godinu svrstana u kategoriju srednje razvijenih jedinica lokalne samouprave.

Opština ostvaruje svoje nadležnosti u skladu sa Ustavom, Statutom, Zakonom o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 97/16) i drugim važećim propisima, kojima su definisana područja odgovornosti, nadležnosti organa i način finansiranja.

Organi Opštine su Skupština i načelnik. Skupština opštine je organ odlučivanja i kreiranja politike, a načelnik zastupa i predstavlja Opštinu i nosilac je izvršne vlasti.

Sredstva za rad Opštine u 2017. godini obezbijeđena su iz: poreskih i neporeskih prihoda; grantova; transfera između budžetskih korisnika i primitaka od nefinansijske imovine, emisije hartija od vrijednosti (obveznice) i zajmova.

Revizijom su obuhvaćeni konsolidovani finansijski izvještaji Opštine koji uključuju finansijske izvještaje opštinske uprave i nižih budžetskih korisnika: JU Centar za socijalni rad; Predškolska ustanova „Naša radost“; Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća; JU Centar srednjih škola „Petar Kočić“ i JU Narodna biblioteka Srbac.

Na Nacrt izvještaja o provedenoj finansijskoj reviziji Opštine Srbac za period 01.01-31.12.2017. g. nije bilo primjedbi.

**Preporuke date u ovom izvještaju, u cilju njihovog naglašavanja, boldovane su i pisane italik slovima.**

### 2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske izvršila je reviziju finansijskih izvještaja Opštine Srbac za period 01.01-31.12.2012. godine i sastavila Izvještaj u kojem je, u cilju prevazilaženja utvrđenih nepravilnosti, dato 15 preporuka.

Provođenje preporuka datih u tom Izvještaju o reviziji Konsolidovanih finansijskih izvještaja za korisnike budžeta Opštine Srbac (broj: RV042-13) bilo je predmet posebnog pregleda statusa datih preporuka koji je izvršen 2016. godine. U Izvještaju o statusu datih preporuka (IP-013-15) utvrđeno je da je Opština Srbac od ukupno petnaest datih preporuka sprovela: deset potpuno, a pet djelimično (preporuke broj 2, 4, 5, 11 i 14).

U toku revizije izvršene za 2017. godinu, u vezi sa pomenutim preporukama, utvrđeno je sljedeće:

- preporuka broj 2. koja se odnosi na planiranje budžeta na realnim osnovama i korišćenje sredstava posebnih namjena isključivo u svrhe predviđene zakonom i

usvojenim programima je djelimično provedena (objašnjenje je dato u tačkama 5. i 6.1.1.1. ovog Izvještaja);

- preporuka broj 4. koja se odnosi na obavezu da se računovodstvenim politikama precizno definiše koji izdaci se mogu smatrati direktno pripisivim troškovima (prema MRS JS 17, par. 30-36), te da se omogući ispravno evidentiranje pripisivog troška na tačno određeni projekat (imovinsku poziciju), je djelimično provedena, jer novi Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama (kojim bi se definisale navedene procedure) u Opštini još uvijek nije donesen;
- preporuka broj 5. koja se odnosi na objelodanjivanja prema zahtjevima MRS JS 22 – Objelodanjivanja finansijskih informacija o opštem državnom sektoru (vezano za učešća u kapitalu pravnih lica čiji je osnivač Opština) je provedena (Nota 4. u Zabilješkama uz Konsolidovani finansijski izvještaj za 2017. godinu);
- preporuke broj 11. (odnosi se na sastavljanje obrazloženja uz finansijske izvještaje u skladu sa zahtjevima Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja) i 14. (objelodanjivanja vezana za informacije o rezervisanjima i potencijalnim obavezama u skladu sa paragrafima 97 i 100 MRS JS 19 – rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina i paragrafima 105 – 108 istog standarda) su djelimično provedene (objašnjeno u tačkama 6.6. i 6.7. ovog Izvještaja).

Iz navedenog slijedi da četiri preporuke još uvijek nisu provedene u potpunosti.

### **3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola**

Pretpostavke za funkcionisanje sistema internih kontrola Opštine djelimično su definisane postojećim internim aktima. Odlukom o osnivanju i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji poslova i sistematizaciji radnih mjesta opštinske uprave definisana su područja odgovornosti, nadležnosti organa, način finansiranja i funkcionisanja Opštine.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta opštinske uprave sistematizovana su 72 radna mjesta za 90 izvršilaca (bez funkcionera). Na dan 31.12.2017. godine bila su zaposlena 74 radnika na neodređeno vrijeme, 10 na određeno vrijeme i tri funkcionera.

U JU Centar za socijalni rad Srbac, na sistematizovano nepopunjeno radno mjesto, bez sprovođenja konkursne procedure, primljeno je lice sa statusom zaposlenog na određeno, umjesto na neodređeno vrijeme (ugovor o radu na određeno vrijeme je više puta produžavan u periodu od 26.09.2016. do 30.03.2018. godine), što nije u skladu sa članom 122a. stav 3. Zakona o lokalnoj samoupravi, jer nisu ispunjeni uslovi za zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme (zamjena odsutnog službenika, povećani obim posla i drugo).

Načelnik Opštine je 01.02.2017. godine donio Plan zapošljavanja u opštinskoj upravi za 2017. godinu kojim je planiran prijem u radni odnos na neodređeno vrijeme šest službenika i dva namještenika. U 2017. godini primljeno su dva lica na neodređeno vrijeme. Plan stručnog obrazovanja i profesionalnog usavršavanja zaposlenih u Opštini Srbac za 2017. godine donesen je 01.11.2017. godine. Pravilnik o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima za Opštinu Srbac donesen je 2011. godine, a za Predškolsku ustanovu „Naša radost“ i JU Centar za socijalni rad u 2009. godini. Navedeni pravilnici nisu usaglašeni sa izmjenama u zakonskoj i podzakonskoj regulativi (budžetski sistem, nabavke, radni odnosi, finansijsko izvještavanje, računovodstveni propisi, itd.), niti su usklađivani sa izmjenama internih propisa, tako da u značajnoj mjeri njihove odredbe nisu primjenjive. Opština i navedeni budžetski korisnici su u 2018. godini donijeli nove pravilnike o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima.

Na osnovu Uputstva o monitoringu budžetske potrošnje Opštine Srbac izvršene su aktivnosti nadgledanja u sferi budžetske potrošnje, o čemu su sačinjeni odgovarajući izvještaji.

Skupština opštine nije izvršila dio svojih nadležnosti koje se odnose na sljedeće:

- odluka o uređenju prostora i građevinskom zemljištu, donesena je u oktobru 2017. godine, umjesto u roku od šest mjeseci od dana donošenja Pravilnika o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 115/13), kako je definisano članom 191. Zakona o uređenju prostora i građenju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 40/13 i 106/15);
- nisu donesena interna akta u skladu sa Zakonom o javnim putevima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 89/13) kao što su: odluka o utvrđivanju mjerila i kriterijuma za određivanje lokalnih puteva i ulica u naselju (član 10. stav 2); strategija razvoja lokalnih puteva i ulica u naselju (član 13. stav 4.) i poseban akt kojim se propisuju poslovi redovnog i vanrednog održavanja, rehabilitacije i zaštite lokalnih puteva i ulica u naselju, obim pojedinih radova i rokovi izvođenja tih radova, podaci o kojima se vodi evidencija i način vođenja tih podataka (član 32. stav 2);
- nije donesen program razvoja sporta u skladu sa članom 10. Zakona o sportu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 4/02, 66/03, 73/08 i 102/08);
- Odlukom o naknadama i drugim pravima odbornika i radnih tijela Skupštine opštine Srbac nisu definisani slučajevi u kojima odborniku ne pripada pravo na odborničku naknadu, što nije u skladu sa članom 31. stav 4. Zakona o lokalnoj samoupravi i ista u dijelu kojim se definiše način obračuna i visina naknade članovima opštinske izborne komisije, nije usklađena sa Odlukom o visini naknade za rad članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 32/16);

Osim navedenog, u funkcionisanju sistema internih kontrola utvrđeni su i sljedeći nedostaci:

- Opština nije donijela akt o proceduri uplata na račun i isplata sa računa u sistemu jedinstvenog računa trezora kako je definisano članom 9. Zakona o trezoru („Službeni glasnik Republike Srpske, broj 28/13 i 103/15);
- odobravanje novčanih sredstava za novorođenu djecu u periodu 2014-2017. g. vršeno je na osnovu Odluke o odobravanju novčanih sredstava za novorođenu djecu za 2013. godini U januaru 2018. donesen je Pravilnik za podršku pronatalitetnoj politici u Opštini;
- pomoćna knjiga za nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima u Opštini nije usaglašena sa glavnom knjigom i ista nije integralno predstavljena (vodi se u dva programa i to sa stanjem na dan 31.12.2016. godine u programu „Finova“, a promjene nastale u 2017. godini u Excelu);
- revidirani niži budžetski korisnici nisu uspostavili pomoćne knjige za nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima što nije u skladu sa članom 27. Zakona o trezoru i članom 11. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske, br. 94/15).

Popis imovine i obaveza na dan 31.12.2017. godine nije u potpunosti organizovan i izvršen u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 45/16) jer:

- do dana određenog za popis nisu izvršene neophodne pripremne radnje radi što pravilnijeg i efikasnijeg popisa imovine, što nije u skladu sa članom 15. Pravilnika o popisu, jer: nisu usaglašene pomoćne evidencije sa glavnom knjigom, nisu ažurirane knjigovodstvene evidencije imovine i obaveza i nije u potpunosti izvršeno usaglašavanje potraživanja i obaveza sa dužnicima i povjeriocima;
- popisne komisije nisu postupile shodno članu 17. stav 4, 5 i 8. Pravilnika o popisu, odnosno nisu sačinile popisne liste u dva primjerka, iste nisu ovjerene od strane odgovornog lica sa upisanim datumom primopredaje, popis imovine (namještaj,

- postrojenja i oprema) nije izvršen prema vrstama imovine i u popisne liste nisu unesene stvarne vrijednosti (imovina je popisana količinski po kancelarijama);
- nije izvršen stvarni popis zgrada i objekata (poslovni objekti, putna infrastruktura) već su podaci preuzeti iz evidencije pomoćne knjige za osnovna sredstva, a nije izvršen ni popis vanbilansne evidencije;
  - popisne liste imovine u Teritorijalnoj vatrogasnoj jedinici ne sadrže podatke o vrijednostima i uporednim stanjima po popisu i po knjigama, što nije u skladu sa članom 18. stav od 1 do 3. Pravilnika o popisu;
  - izvještaji pojedinih popisnih komisija nisu sačinjeni u skladu sa čl. 20. stav 1 do 4. navedenog Pravilnika, jer ne sadrže podatke o: početku i završetku popisa, stručnoj i profesionalnoj kvalifikaciji, (kao i o radnom angažmanu) lica angažovanih na popisu i uporedne preglede stanja po popisu i po knjigama.

Revizijom popisa kod nižih budžetskih korisnika čiji se izvještaji konsoliduju u finansijske izvještaje Opštine, utvrđene su sljedeće nepravilnosti:

Predškolska ustanova „Naša radost“: prije popisa nije u potpunosti izvršeno usaglašavanje potraživanja i obaveza sa dužnicima i povjeriocima, popisana imovina (oprema, namještaj i sitan inventar) nema inventurne brojeve. Izvještaj o popisu nije sastavljen u skladu sa članom 20. Pravilnika o popisu (ne sadrži datume početka i završetka popisa, podatke o stručnoj i profesionalnoj kvalifikaciji, kao i o radnom angažmanu lica angažovanih na popisu).

JU Centar za socijalni rad: popisana imovina (oprema, namještaj i sitan inventar) nema inventurne brojeve, Izvještaj komisije o popisu ne sadrži podatke o stručnoj i profesionalnoj kvalifikaciji, kao i o radnom angažmanu lica angažovanih na popisu.

Iz svega navedenog proizilazi da sistem internih kontrola nije funkcionisao na način kako bi se u potpunosti obezbijedilo istinito i fer izvještavanje, dovoljna efikasnost poslovanja i usklađenost sa zakonskim i drugim propisima, što je osim u ovom dijelu, navedeno i u tačkama: 4, 5 i 6 ovog Izvještaja.

**Preporučujemo načelniku Opštine da obezbijedi da se:**

- ***zapošljavanje radnika na određeno vrijeme vrši u skladu sa članom 69. Zakona o lokalnoj samoupravi;***
- ***doneše akt o proceduri uplata i isplata sa računa shodno članu 9. Zakona o trezoru;***
- ***uspostavljena pomoćna knjiga za nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima integralno predstavi, vodi u skladu sa propisanom ekonomskom klasifikacijom i usaglasi sa glavnim knjigom lokalnog trezora;***
- ***popis vrši u potpunosti u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza.***

**Skupštini opštine preporučujemo:**

- ***da doneše potrebne interne akte u skladu sa Zakonom o javnim putevima (član 10. stav 2; član 13. stav 4 i član 32. stav 2) i Zakonom o sportu (član 10.) i***
- ***da Odluku o naknadama i drugim pravima odbornika i radnih tijela Skupštine opštine Srbac uskladi sa Zakonom o lokalnoj samoupravi (član 41. stav 4) i Odlukom o visini naknade za rad članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.***

**Direktorima JU za predškolsko vaspitanje i obrazovanje „Naša radost“ i JU Centar za socijalni rad preporučujemo da obezbijede da se:**



- **popis vrši uz dosljednu primjenu Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza,**
- **uspostave pomoćne knjige za nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima u skladu sa čl. 27. Zakona o trezoru i članom 11. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.**

#### **4. Nabavke**

Opština je 02.03.2017. godine donijela Plan javnih nabavki za 2017. godinu a zatim i pet izmjena i dopuna kojima je predviđeno 75 javnih nabavki čija je ukupna vrijednost 784.854 KM bez poreza na dodanu vrijednost (u daljem tekstu: PDV), od čega za radove 120.108 KM, robe 201.203 KM i usluge 463.543 KM. Od planiranih, 14 javnih nabavki procijenjene vrijednosti od 132.108 KM (poštanske usluge, telekomunikacione usluge, rashodi električne energije, usluge protivgradne zaštite i dr.) je po članu 10. stav 1, tačka d) izuzeto od primjene Zakona o javnim nabavkama („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 39/14).

Prema izvještaju o nabavkama, u 2017. godini je pokrenuto i okončano 67 postupaka javnih nabavki (bez nabavki koje su izuzete od primjene zakona o javnim nabavkama) ugovorene vrijednosti od 562.213 KM (bez PDV-a), od čega je: 12 konkurentskih zahtjeva za dostavljanje ponuda u vrijednosti od 182.605 KM, četiri pregovaračka postupka bez objavljivanja od 133.095 KM, dva otvorena postupka od 64.862 KM, 48 direktnih postupaka u vrijednosti od 153.679 KM i jedan postupak nabavke usluge iz Aneksa II dio B u iznosu od 27.972 KM.

Kod revizijom obuhvaćenih postupaka javnih nabavki utvrđene su nepravilnosti u odnosu na Zakon o javnim nabavkama i to:

- za štamparske usluge su provedene tri procedure javne nabavke putem direktnog sporazuma u ukupnoj vrijednosti od 11.683 KM (bez PDV-a), umjesto provođenja procedure javnih nabavki putem konkurentskog zahtjeva. Takođe, za održavanje javne rasvjete na području Opštine proveden je postupak javne nabavke putem konkurentskog zahtjeva u iznosu od 7.228 KM i dva postupka putem direktnog sporazuma (na iznose od 5.949 KM i 5.958 KM bez PDV-a), a za sanaciju ulica i lokalnih puteva tri direktna postupka javne nabavke u ukupnom iznosu od 17.052 KM (bez PDV-a), umjesto provođenja procedure javnih nabavki putem konkurentskog zahtjeva, čime je izvršeno dijeljenje javnih nabavki, što nije u skladu sa članom 15. stav 6. Zakona,
- za postupak javne nabavke usluga „Pripreme i dostave hrane za zaposlene u opštinskoj upravi opštine Srbac – catering“, opis predmeta javne nabavke nije dovoljno jasno definisan,
- nije provedena procedura javne nabavke za ugostiteljske usluge.

**Preporučujemo načelniku Opštine da obezbijedi da se otklone nepravilnosti u vezi sa primjenom Zakona o javnim nabavkama koji se odnose na dijeljenje nabavki, pripremu tenderske dokumentacije i sprovođenje procedura za sve nabavke uz dosljednu primjenu pomenutog Zakona.**

#### **5. Priprema i donošenje budžeta**

Odluke o budžetu i izvršenju budžeta za 2017. godinu u iznosu od 6.500.000 KM, Skupština Opštine je usvojila 29.12.2016. godine. Odluka o usvajanju rebalansa budžeta za 2017. godinu u iznosu od 10.350.000 KM donesena je 26.12.2017. godine kojom su planirani: poreski prihodi od 5.080.400 KM, neporeski prihodi od 1.251.300 KM, grantovi od 48.300 KM, transferi između budžetskih jedinica od 300.000 KM, primici za nefinansijsku imovinu od 20.000 KM i primici od zaduživanja od 3.650.000 KM.

Budžetska potrošnja, u istom iznosu, planirana je za: tekuće rashode u iznosu od 5.709.300 KM (rashodi za lična primanja zaposlenih 2.401.200 KM, rashodi po osnovu korišćenja roba i usluga 1.108.100 KM, rashodi finansiranja i drugi finansijski troškovi 362.900 KM, subvencije 30.000 KM, grantovi 641.000 KM, doznake na ime socijalne zaštite koje se isplaćuju iz budžeta 969.100 KM i rashodi po sudskim rješenjima 197.000), izdatke za nefinansijsku imovinu u iznosu od 251.700 KM, izdatke za otplatu dugova u iznosu od 3.077.000 KM i ostale izdatke od 1.364.000 KM.

Nakon rebalansa budžeta za 2017. godinu, doneseno je 13 odluka o realokacijama u ukupnom iznosu od 73.646 KM.

Skupština opštine je 28.11.2017. godine donijela Dugoročni plan za izmirenje neizmirenih obaveza opštine Srbac shodno članu 30. stav 1. Zakona o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 94/15) na koji je Fiskalni savjet Republike Srpske dao pozitivno mišljenje. Do završetka ove revizije Skupština opštine nije razmatrala ni usvojila izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu.

Revizijom pripreme i donošenja budžeta utvrđeno je sljedeće:

- kod donošenja budžeta nije u potpunosti poštovan budžetski kalendar, a dio budžetskih korisnika (organizacije i udruženja iz oblasti sporta) nije opštinskom organu uprave nadležnom za finansije dostavio budžetski zahtjev za fiskalnu 2017. godinu, što nije u skladu sa članom 28. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 121/12, 52/14, 103/15 i 15716),
- nadležno odjeljenje je sačinilo plan gotovinskih tokova za izvršenje budžeta, ali isti ne sadrži sve tražene podatke i potrebne elemente definisane članovima 12. i 13. Zakona o trezoru,
- Budžet nije u potpunosti pripremljen i donesen prema jedinstvenoj ekonomskoj budžetskoj klasifikaciji shodno članu 15. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske i u skladu sa odredbama Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike jer: u okviru rashoda režijskog materijala planirani su rashodi po osnovu zakupa (usluge iznajmljivanja aparata za kopiranje i dr.), rashodi po osnovu tekućeg granta na rashodima utroška pogonskog goriva, usluge čišćenja javnih površina na poziciji usluga održavanja zelenih površina, rashodi po osnovu kapitalnog granta na rashodima po osnovu tekućih grantova, subvencije javnim ustanovama Radio Srbac i Centar za kulturu i sport planirane su u okviru ostalih tekućih grantova, doznake pružaocima usluga socijalne zaštite (smještaj šticećenika u specijalizovanim ustanovama i hraniteljskim porodicama i socijalna zdravstvena zaštita nezaposlenih lica) pogrešno su planirane u okviru doznaka građanima i dr.

***Preporučujemo načelniku opštine da obezbijedi da se aktivnosti koje se odnose na pripremu, izradu i donošenje budžeta sprovedu u skladu sa budžetskim kalendarom iz člana 28. Zakona o budžetskom sistemu i Pravilnikom o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike, a plan gotovinskih tokova za izvršenje budžeta, donosi shodno članovima 12. i 13. Zakona o trezoru.***

## **6. Finansijski izvještaji**

U obrascima finansijskih izvještaja: Bilans uspjeha, Periodični izvještaj o izvršenju budžeta i Periodični izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima za 2017. godinu nisu popunjene kolone koje se odnose na prethodnu godinu što nije u skladu sa članovima 18, 19, 40, 43. i 44. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 15/17). Odstupanje u primjeni odredbi Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika koje se odnosi na

iskazivanje uporednih podataka o prihodima, rashodima, primicima i izdacima za prethodnu godinu je posljedica primjene novog Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike kojim su izmijenjeni struktura i sadržaj pojedinih pozicija (prihoda, rashoda, primitaka i izdataka). Zbog tih promjena i zbog uvođenja novih pozicija koje nisu bile sadržane u ranijem kontnom planu, retroaktivno prepravljane podataka prezentovanih u finansijskim izvještajima za prethodnu godinu nije vršeno (član 125. stav 3. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike).

Prema odredbama člana 27. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, godišnji finansijski izvještaji za jedinice lokalne samouprave imaju karakter finansijskih izvještaja u smislu odredbi i zahtjeva Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor (MRS-JS), tako da neiskazivanje uporednih podataka za prethodnu godinu u bilansu uspjeha i periodičnim izvještajima o izvršenju budžeta za revidiranu godinu predstavlja odstupanje od odredbi MRS-JS 1: Prezentacija finansijskih izvještaja (paragrafi: 15,23 i 53 – 58).

Uz obrasce godišnjih finansijskih izvještaja budžetski korisnici su dužni da, pored ostalog, sačine i pisano obrazloženje uz poseban osvrt na uzroke značajnih razlika u odnosu na plan i prethodnu godinu i bilo kakva druga kretanja finansijskih pokazatelja, u skladu sa članom 46. stav 5. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i MRS JS - 1 Prezentacija finansijskih izvještaja, što Opština nije učinila.

Opština nije u svoje konsolidovane finansijske izvještaje za 2017. godinu uključila finansijske izvještaje javnih ustanova Turistička organizacija i Centar za kulturu i sport (koje finansijsko poslovanje obavljaju van glavne knjige lokalnog opštinskog trezora), čiji su finansijski izvještaji trebali da budu sastavni dio konsolidovanih finansijskih izvještaja Opštine, u skladu sa članom 49. stav 3. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i MRS JS - 6 Konsolidovani i pojedinačni finansijski izvještaji, paragraf 15.

***Preporučujemo načelniku Opštine da obezbijedi da se u konsolidovane finansijske izvještaje Opštine uključe finansijski izvještaji budžetskih korisnika - u skladu sa odredbama člana 49. stav 3. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i MRS JS - 6 Konsolidovani i pojedinačni finansijski izvještaji, paragraf 15.***

## **6.1. Izvještaj o izvršenju budžeta**

S obzirom na to da su pojedine transakcije iz 2016. godine (evidentirane i neevidentirane) imale direktan uticaj i na izvršenje budžeta za 2017. godinu, a uzimajući u obzir i iskazivanje uporednih podataka o prihodima, rashodima, primicima i izdacima za prethodnu godinu u finansijskom izvještaju za 2017. godinu (kako je navedeno u tački 6. ovog Izvještaja), u toku revizije je izvršen pregled dokumentacije u vezi sa tim transakcijama u mjeri u kojoj bi se steklo razumno uvjerenje o tačnosti i fer prezentaciji izvršenja budžeta za 2016. godinu, te sačinio i objavio revizorski izvještaj, koji sadrži mišljenje o Konsolidovanom finansijskom izvještaju Opštine za 2017. godinu.

Budžet Opštine Srbac za 2016. godinu nije usvojen iz razloga što Skupština opštine u periodu od aprila 2015. do novembra 2016. godine nije izvršavala svoje nadležnosti utvrđene članom 30. Zakona o lokalnoj samoupravi jer nije održala ni jednu sjednicu u navedenom periodu. Iz tog razloga u skladu sa članom 38. stav 2) Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske, nakon što je Skupštini opštine u januaru 2016. godine upućen Nacrt budžeta zajedno sa preporukom Ministarstva finansija (saglasnost od 29.12.2015. godine i kada je postalo izvjesno da Skupština opštine neće zasijedati u cilju razmatranja istog, načelnik Opštine je donio Operativne finansijske planove za period privremenog finansiranja i to 15.01.2016. godine za prvi kvartal (budžetski okvir je

planiran u iznosu od 1.635.250 KM), a 28.03.2016. godine za drugi kvartal 2016. godine u iznosu od 1.635.250 KM. Ministarstvo uprave i lokalne samouprave je aktom od 21.06.2016. godine upozorilo Skupštinu opštine da se odlukama o privremenom finansiranju može vršiti finansiranje Opštine najduže za period od 01.01. do 30.06.2016. godine i da se, ukoliko budžet ne bude usvojen do 30.06.2016. godine, sredstva sa računa Opštine ne mogu koristiti sve do usvajanja budžeta. Navedenim aktom (s obzirom da Skupština opštine ne izvršava svoje Zakonom o lokalnoj samoupravi utvrđene nadležnosti - članom 30. definisano je da je u nadležnosti Skupštine opštine donošenje budžeta Opštine, a članom 33b. da se sjednice Skupštine zakazuju po potrebi, a najmanje jednom u dva mjeseca), u smislu odredbe člana 91. stav 2. Zakona o lokalnoj samoupravi Skupština je upozorena da će nadležno Ministarstvo podnijeti tužbu radi izricanja privremene mjere kojom će se obezbijediti finansiranje osnovnih funkcija Opštine do donošenja budžeta za 2016. godine što je i učinjeno. Budući da Opština u ostavljenom roku do 01.07.2016 godine nije dostavila odgovor, odnosno dokaz da je postupljeno u skladu sa upozorenjem, Okružni sud u Banja Luci je 13.07.2016. godine donio Rješenje kojim se tužba uvažava i izriče privremena administrativna mjera kojom se određuje da će se izvršiti privremeno finansiranje Opštine srazmjerno sredstvima korišćenim u istom periodu u budžetu Opštine u prethodnoj 2015. godini (budžetski okvir je iznosio 3.269.648 KM) sve dok Skupština opštine ne donese budžet za 2016. godinu.

Visina budžeta, u skladu sa odobrenim operativnim finansijskim planovima Opštine za period privremenog finansiranja je 6.540.148 KM. Za tekuće troškove planiran je iznos od 4.961.053 KM, a za izdatke 1.579.095 KM (od čega kapitalni izdaci iznose 630.449 KM, a izdaci za otplatu dugova 948.646 KM).

Na osnovu izvršenog pregleda, utvrđeno je da su u obrascu Periodičnog izvještaja o izvršenju budžeta po fondovima, za period 01.01 - 31.12.2016. godine iskazani budžetski prihodi i primici u iznosu od 6.563.628 KM i budžetski rashodi i izdaci u iznosu od 6.553.492 KM, odnosno suficit u iznosu od 10.135 KM.

Na poziciji ostalih rashoda obračunskog karaktera evidentirani su tekući rashodi u iznosu od 582.818 KM za koje, operativnim finansijskim planovima u uslovima privremenog finansiranja nisu bila obezbijeđena sredstva, tako da navedeni iznos nije ušao u izvršenje budžeta za 2016. godinu.

U izvršenje budžeta za 2016. godinu nisu ušli ni rashodi za pomoć porodicama za svako novođeno dijete u iznosu od 56.000 KM, za koje su donijeti zaključci, ali nisu izvršena evidentiranja u glavnoj knjizi (ukupni rashodi po ovom osnovu iznose 101.000 KM, a evidentirani su u iznosu od svega 45.000 KM). Razlika od 56.000 KM isplaćena je u 2017. godini i preko pozicije ostalih izdataka ušla u izvršenje budžeta za tu godinu.

Tekući rashodi se odnose na: rashode za lična primanja (425.167 KM), rashode po osnovu korišćenja roba i usluga (51.610 KM) i doznake građanima koje se isplaćuju iz budžeta Opštine koje se najvećim dijelom odnose na stalnu novčanu pomoć i dodatak za njegu i pomoć drugog lica (106.041 KM), evidentirani su kao obračunski rashodi. Od 582.818 KM ovih obaveza, u 2017. godini su isplaćene obaveze u ukupnom iznosu od 549.083 KM (razlika od 33.735 KM nije isplaćena). Navedeni iznos nije prikazan kao izvršenje budžeta za 2017. godinu.

Uzimajući u obzir tekuće rashode koji su evidentirani kao obračunski rashodi i tekuće rashode koji nisu evidentirani, izvršenje budžetskih rashoda i izdataka u 2016. godini je manje prikazano za 638.818 KM, a budžetski rezultat više za navedeni iznos, odnosno umjesto suficita od 10.135 KM, realno je ostvaren nepokriveni budžetski deficit od najmanje 628.683 KM. Po tom osnovu su u 2017. godini izmirene obaveze u iznosu od 605.083 KM koje se shodno članu 118. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike, iskazuju na poziciji ostalih izdataka i terete budžetski rezultat te godine.

U obrascu Periodičnog izvještaja o izvršenju budžeta po fondovima, za period 01.01 - 31.12.2017. godine iskazani su budžetski prihodi i primici u iznosu od 10.572.479 KM i budžetski rashodi i izdaci u iznosu od 10.599.644 KM pa je iskazana negativna razlika u finansiranju u iznosu od 27.165 KM.

Do završetka revizije nije razmatran Izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu (prema programu rada Skupštine Opštine, razmatranje je planirano za kraj maja 2018. godine).

U odnosu na plan od 10.350.000 KM definisan Odlukom o rebalansu budžeta za 2017. godinu, iskazana budžetska potrošnja od 10.599.644 KM predstavlja veće izvršenje za 249.644 KM. Međutim, s obzirom na manje iskazane rashode tekućeg održavanja za 8.058 KM i ostale izdatke od 549.082 KM (objašnjeno pod tačkama 6.1.2.1 i 6.1.2.2. Izvještaja), izvršenje budžeta po nalazu revizije iznosi najmanje 11.156.784 KM.

### **6.1.1. Prihodi i primici**

Opština je iskazala prihode i primitke u iznosu od 10.572.479 KM, od čega na fondu 01 (budžet u užem smislu) iznos od 10.286.125 KM (prihodi od 6.612.651 KM i primici od 3.673.474 KM) - što je za 1 % manje u odnosu na plan – i fondu 05 (fond po posebnim projektima) prihode od 286.354 KM.

#### **6.1.1.1. Prihodi**

**Poreski prihodi** iskazani su u iznosu od 4.988.173 KM, što je za 2% manje u odnosu na plan. Poreske prihode najvećim dijelom čine indirektni porezi prikupljeni preko Uprave za indirektno oporezivanje (UIO), porezi na lična primanja i prihode od samostalne djelatnosti i porezi na imovinu.

**Neporeski prihodi** iskazani su u iznosu od 1.266.115 KM, što je 1% više u odnosu na plan. Čine ih prihodi od: zakupa i rente (17.158 KM), administrativnih naknada i taksi (63.172 KM), komunalnih naknada i taksi (178.272 KM), naknada po raznim osnovama (773.497 KM), pružanja javnih usluga (194.421 KM - od čega su prihodi nižih budžetskih korisnika 180.919 KM), novčanih kazni (545 KM) i ostali neporeski prihodi (39.050 KM).

Naknade po raznim osnovama iskazane su u iznosu od 773.497 KM, a odnose se na naknade za: uređenje građevinskog zemljišta (26.171 KM), korišćenje građevinskog zemljišta (16.310 KM), korišćenje mineralnih sirovina (21.106 KM), promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta (12.449 KM); zatim naknade po: Zakonu o šumama (398.240 KM), Zakonu o vodama od 73.495 KM (od čega, naknada za izvađeni materijal iz vodotoka iznosi 12.466 KM), Zakonu o zaštiti od požara (55.899 KM); komunalnu naknadu (96.090 KM) i koncesione naknade za korišćenje prirodnih i drugih dobara/zemljište (73.722 KM).

Naknade po osnovu Zakona o vodama iskazane su u iznosu od 73.495 KM. Načelnik Opštine je 18.07.2017. godine donio Odluku o utrošku ovih sredstava za 2017. godinu. Planirani prihodi od vodnih naknada u 2017. godini su 65.000 KM, a Odlukom je definisano da će se koristiti za: izgradnju vodovoda u Župskom Razboju – IFAD Projekat u iznosu do 40.000 KM; „Kanal Ina“ (dio) - Povelich - Smajinci, krčenje i izmuljivanje (u okviru projekta UNDP „Integrisanje klimatskih promjena u smanjenju rizika od poplava u slivu rijeke Vrbas) do iznosa od 17.000 KM i košenje kanala na području opštine Srbac do iznosa od 8.000 KM. Na Plan utroška po navedenom Programu nije pribavljena saglasnost od strane JU „Vode Srpske“ i nadležnog Ministarstva kako je to propisano članom 17. stav 2. Tačka b) Zakona o vodama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 50/06, 92/09, 121/12 i 74/17).

Za namjene po Odluci o utrošku sredstava od vodnih naknada, utrošena su sredstva u iznosu od 51.064 KM, a Skupština opštine Srbac je na sjednici od 20.02.2018. godine

usvojila Informaciju o utrošku sredstava od ovih naknada. Navedena Informacija nije dostavljena Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske.

Skupština opštine Srbac je za 2017. godinu donijela: Odluku o korišćenju sredstava od naknada za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta; Program korišćenja sredstava od naknada koje preduzeća i druga pravna lica obračunavaju i uplaćuju za realizaciju posebnih mjera zaštite od požara i Program korišćenja sredstava od naknada od prodaje šumskih drvnih sortimenata i usvojila izvještaje o njihovoj realizaciji.

Koncesiona naknada se najvećim dijelom odnosi na koncesije za korišćenje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Opštine/Republike, a naplaćena je u iznosu od 73.722 KM. Skupština opštine nije donijela Godišnji plan utroška sredstava od koncesione naknade, što nije u skladu sa članom 32. stav 4. Zakona o koncesijama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/13).

Prihod od naknade za uređenje gradskog građevinskog zemljišta iskazan je u iznosu od 26.171 KM. Skupština opštine nije donijela program uređenja gradskog građevinskog zemljišta, što nije u skladu sa članom 4. tačka (3) Pravilnika o obračunu naknade troškova uređenja gradskog građevinskog zemljišta („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 34/14).

Opština je 18.12.2013. godine donijela Odluku o korišćenju i naplati parking prostora na području Srpcā. Članom 4. navedene Odluke definisano je da upravljanje parkiralištem i naplatu parkinga, Opština povjerava pravnom licu u skladu sa zakonom. Opština je provela proceduru javne nabavke i sa jedinim ponuđačem firmom „Borac“ d.o.o. Srbac zaključila Ugovor o korišćenju i naplati parking prostora, na osnovu kojeg je ovo pravno lice vršilo naplatu naknade za parkiranje. Prema članu 3. t. a) Zakona o komunalnim taksama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 4/12), prihod od korišćenja prostora za parkiranje motornih, drumskih i priključnih vozila na uređenim i obilježenim mjestima, koja je za to odredila Skupština opštine, je prihod budžeta Opštine (prihod od komunalnih taksu), a prikupljena sredstva koja su naplaćena od korisnika parkinga se uplaćuju na račun Opštine. Po navedenom osnovu potcijenjeni su prihodi Opštine od komunalnih taksu, kao i rashodi ugovorenih usluga koji su manje iskazani za vrijednost usluge održavanja parking mjesta i naplate parkiranja. Opština svojom Odlukom o komunalnim taksama nije obuhvatila i komunalnu taksu za korišćenje obilježenog parking prostora.

**Preporučujemo Skupštini opštine da:**

- **doneše program uređenja gradskog građevinskog zemljišta i program korišćenja sredstava od koncesionih naknada i**
- **Odluku o komunalnim taksama kao i Odluku o korišćenju i naplati parking prostora na području Opštine Srbac, uskladi sa članom 3. t. a) Zakona o komunalnim taksama.**

**Grantovi** su iskazani u iznosu od 79.943 KM i to na fondu (01) 53.640 KM, što je 11% više u odnosu na planirane i na fondu (05) 26.303 KM. Najznačajniji su kapitalni grantovi dobijeni od građana u iznosu od 52.340 KM i to za sufinansiranje izgradnje puta u Ilićanima (45.500 KM) i izgradnju vodovoda u Ćukalima (6.840 KM).

**Transferi između budžetskih jedinica različitog nivoa vlasti** iskazani su u iznosu od 564.774 KM od čega na fondu (01) 304.723 KM, što je 2% više od plana (odnose se na transfer od Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite za JU Centar za socijalni rad), a na fondu (05) 260.051 KM (odnosi se na projekte koje zajednički finansiraju Opština i Ministarstvo, poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske - Jedinica za koordinaciju projekata i to: projekat „Izgradnja sistema za vodo-snabdijevanje, Opština Srbac“ dio koji finansira Jedinica za koordinaciju projekata u iznosu od 87.627 KM i projekat „Sanacija lokalnog puta Opština Srbac“ u iznosu od 172.424 KM).

### 6.1.1.2. Primici

Primici su iskazani u iznosu od 3.673.474 KM, a odnose se na primitke: za neproizvedenu stalnu imovinu od prodatog zemljišta (23.474 KM) i od uzetih zajmova (3.650.000 KM) - od izdatih hartija od vrijednosti u iznosu od 3.500.000 KM (III emisija opštinskih obveznica) i kratkoročnog kreditnog zaduženja kod „Raiffeisen Bank“ u iznosu od 150.000 KM.

Sredstvima treće emisije opštinskih obveznica izvršen je prijevremeni otkup obveznica I i II emisije i izmirenje dospjelih obaveza po osnovu njih, zatim izmirenje duga prema Poreskoj upravi Republike Srpske po osnovu reprograma i prijevremena otplata dugoročnog zaduženja u Novoj banci a. d. Banja Luka.

### 6.1.2. Rashodi i izdaci

Rashodi i izdaci su iskazani u iznosu od 10.599.644 KM, od čega na fondu (01) 10.313.291 KM i na fondu (05) 286.353 KM. Čine ih: tekući rashodi od 5.708.666 KM (na fondu 01), izdaci za nefinansijsku imovinu od 468.243 KM (na fondu 01 od 181.890 KM i na fondu 05 od 286.353 KM), izdaci za otplatu dugova od 3.075.424 KM (na fondu 01) i ostali izdaci od 1.347.311 KM (na fondu 01). Po nalazu revizije potcijenjeni su tekući rashodi za iznos od 28.119 KM, a izdaci za 529.021 KM.

Za sve pozicije na kojima je iskazano izvršenje veće od rebalansom predviđenog, izvršene su preraspodjele sa drugih pozicija.

#### 6.1.2.1. Rashodi

**Rashodi za lična primanja** iskazani su u iznosu od 2.395.575 KM, a odnose se na rashode za bruto plate od 2.207.259 KM i rashode za bruto naknade i ostala lična primanja zaposlenih od 188.316 KM. Obračun plata u Opštinskoj upravi vršen je na osnovu Kolektivnog ugovora za zaposlene u opštinskoj upravi Srbac od 23.01.2017. godine.

**Rashodi po osnovu korišćenja roba i usluga** iskazani su u iznosu od 1.119.218 KM (sve na fondu 01). Iskazano izvršenje je veće za 1% u odnosu na rebalans budžeta.

Rashodi po osnovu utroška energije, komunalnih, komunikacionih i transportnih usluga iskazani su u iznosu od 193.696 KM (u odnosu na plan izvršeni su više za 5%), a čine ih rashodi za: utrošenu energiju (107.824 KM), komunalne usluge (20.203 KM), komunikacione usluge (58.553 KM) i usluge prevoza (7.116 KM).

Rashodi za režijski materijal iskazani su u iznosu od 38.672 KM, a u okviru kojih su pogrešno klasifikovane usluge iznajmljivanja i održavanja kopir aparata (što je već navedeno u dijelu koji se odnosi na donošenje budžeta), u iznosu od 13.010 KM. Na taj način su rashodi za režijski materijal precijenjeni, a rashodi za zakup i tekuće održavanje potcijenjeni za navedeni iznos.

Rashodi za materijal za posebne namjene iskazani su u iznosu od 37.655 KM, a najvećim dijelom se odnose na materijal (namirnice) za spravljanje obroka za korisnike usluga Predškolske ustanove „Naša radost“ Srbac. Iskazano izvršenje je za 2% veće u odnosu na rebalans budžeta.

Rashodi za tekuće održavanje iskazani su u iznosu od 106.003 KM, a čine ih troškovi održavanja: zgrada od 15.665 KM, ostalih građevinskih objekata od 57.338 KM (najvećim dijelom se odnose na održavanje objekata drumskog saobraćaja od 52.898 KM), opreme od 17.943 KM i ostalo tekuće održavanje od 15.056 KM.

Rashodi tekućeg održavanja su potcijenjeni za iznos od 28.119 KM: za 20.061 KM zbog pogrešnog planiranja i evidentiranja rashoda tekućeg održavanja putne infrastrukture na poziciji nefinansijske imovine u stalnim sredstvima - objašnjeno pod tačkom 6.3.1.3. ovog Izvještaja i za 8.058 KM zbog neispostavljanja fakture za usluge održavanja javne

rasvjete (faktura je od strane dobavljača ispostavljena tek u 2018. godini). Za iznos od 8.058 KM potcijenjene su obaveze iz poslovanja, a rezultat tekuće godine je precijenjen za isti iznos.

Rashodi po osnovu putovanja i smještaja iskazani su u iznosu od 34.340 KM, što je 9% manje od plana (najvećim dijelom se odnose na utrošak pogonskog goriva za opštinska vozila).

Rashodi za stručne usluge iskazani su u iznosu od 88.373 KM, a u odnosu na rebalans su izvršeni manje za 2%. Najznačajniji su rashodi za: poštanske usluge za transfer doznaka korisnicima stalne novčane pomoći i naknade za njegu drugog lica (12.822 KM), usluge finansijskog posredovanja i emitovanja hartija od vrijednosti (5.769 KM), osiguranje vozila, zaposlenih i imovine Opštine (10.943 KM), usluge štampanja (19.735 KM), usluge objavljivanja tendera, oglasa i informativnog teksta (11.467 KM), usluge reklame i informisanja (2.592 KM), geodetske usluge (6.939 KM), održavanje programa i licenci (12.457 KM) i ostale stručne usluge (5.649 KM).

Rashodi za usluge održavanja javnih površina i zaštite životne sredine iskazani su u iznosu od 257.796 KM, a odnose se na rashode za: usluge održavanja zelenih površina (149.970 KM), zimsku službu (27.349 KM), utrošak električne energije za javnu rasvjetu (75.440 KM) i ostale usluge održavanja javnih površina (5.037 KM). U odnosu na rebalans, veći su za 8%.

Ostali neklasifikovani rashodi iskazani su u iznosu od 362.683 KM koliko je i odobreno rebalansom. Najznačajniji su rashodi za: stručno usavršavanje zaposlenih (6.348 KM), bruto naknade volonterima (11.575 KM), bruto naknade članovima komisija i radnih tijela (23.579 KM), bruto naknade odbornicima (210.570 KM), bruto naknade po ugovorima o djelu (15.890 KM), bruto naknade za privremene i povremene poslove (4.485 KM), ostale bruto naknade (13.018 KM), reprezentaciju (27.612 KM), ostale poreze, doprinose i članarine (9.916 KM) i ostali nepomenuti rashodi (39.690 KM). U Opštini i kod revidiranih nižih budžetskih korisnika, po osnovu ugovora o djelu nisu dostavljani izvještaji o izvršenju usluga.

**Rashodi finansiranja i drugi finansijski troškovi** iskazani su u iznosu od 364.749 KM, a odnose se na rashode: po osnovu kamata na hartije od vrijednosti (157.743 KM), po osnovu kamata na primljene zajmove u zemlji (181.982 KM), zateznih kamata (1.120 KM) i troškove servisiranja primljenih zajmova (23.904 KM). U odnosu na rebalans izvršeni su više za 1%.

**Subvencije** su iskazane u iznosu od 30.000 KM, a odnose se na podsticaj za zapošljavanje. Na osnovu Pravilnika o kriterijumima, postupku i načinu ostvarivanja novčanih podsticaja za zapošljavanje na području Opštine, provedena je konkursna procedura (javni poziv) za raspodjelu sredstava za ovu namjenu. Sredstva su raspoređena prema utvrđenoj Listi o raspodjeli sredstava (uslove su ispunila četiri proizvodna preduzeća koja su zaposlila ukupno 27 novih radnika). Subvencije javnim ustanovama u iznosu od najmanje 190.000 KM (Radio Srbac i Centar za kulturu i sport) pogrešno su klasifikovane u okviru ostalih tekućih grantova, tako da su su rashodi za subvencije javnim nefinansijskim subjektima potcijenjeni, a rashodi za ostale tekuće grantove precijenjeni za navedeni iznos.

**Grantovi** su iskazani u iznosu od 636.390 KM, a odnose se na: tekuće grantove neprofitnim subjektima u zemlji u iznosu od 143.700 KM (tekući grantovi: političkim organizacijama od 15.000 KM, humanitarnim organizacijama od 22.200 KM, sportskim i omladinskim organizacijama i udruženjima od 87.500 KM, organizacijama i udruženjima u oblasti obrazovanja, nauke i kulture od 19.000 KM) i ostale tekuće grantove u zemlji u iznosu od 492.690 KM (najznačajniji su tekući grantovi za: JU Centar za kulturu i sport od 105.000 KM, Radio Srbac od 85.000 KM, Boračku organizaciju od 55.000 KM, protivgradnu zaštitu od 27.000 KM, udruženje građana „Cezar“ od 14.000 KM, udruženje



ratnih vojnih invalida od 19.300 KM, Turističku organizaciju Srbac od 15.000 KM, udruženje roditelja djece sa posebnim potrebama od 21.200 KM, kulturne i sportske manifestacije od 18.898 KM, ŠG „Gradiška“ za rekonstrukciju šumskih puteva od 30.000 KM, projekte koje sufinasira UNDP od 20.924 KM i dr.).

Opština nije donijela interne akte kojima bi se definisala jasna pravila i kriterijumi za raspodjelu grantova (omladinskim, humanitarnim i drugim organizacijama i udruženjima) čime bi se osigurala jednakost i transparentnost prilikom raspodjele javnih sredstava.

***Preporučujemo načelniku Opštine da obezbijedi da se donesu interni akti kojima bi se definisala jasna pravila i kriterijumi za raspodjelu grantova, čime bi se osigurala jednakost i transparentnost prilikom raspodjele javnih sredstava i praćenje postignutih efekata.***

**Doznake na ime socijalne zaštite** iskazane su u iznosu od 965.819 KM, a odnose se na: stalnu novčanu pomoć koja se isplaćuje šticecima ustanova socijalne zaštite (207.265 KM), dodatak za pomoć i njegu drugog lica (319.489 KM), pomoć za osposobljavanje za rad (19.900 KM), tekuće pomoći porodicama palih boraca (67.269 KM), tekuće pomoći učenicima, studentima i pojedincima u oblasti nauke i kulture (45.000 KM) i ostale tekuće doznake građanima koje se isplaćuju iz budžeta Republike, opština i gradova (305.802 KM). Od ostalih tekućih doznaka najznačajnije su: jednokratna pomoć socijalno ugroženim licima od 47.016 KM, prevoz učenika od 9.040 KM, alternativni smještaj od 7.200 KM, pomoć za svako novorođeno dijete od 34.500 KM, podsticaj za poljoprivredu od 30.600 KM, doznake ustanovama socijalne zaštite za smještaj šticecnika od 109.450 KM, doznake za smještaj šticecnika u hraniteljskim porodicama od 17.935 KM i doznake pružaocima usluga socijalne zaštite nezaposlenima od 43.039 KM).

**Rashodi po sudskim rješenjima** iskazani su u iznosu od 196.915 KM. Odnose se na rashode za isplatu: glavnice po sudskim presudama (76.035 KM), kamate (63.717 KM), advokatskih troškova (3.745 KM) i ostalih rashoda po sudskim rješenjima (53.417 KM).

#### **6.1.2.2. Izdaci**

**Izdaci** su iskazani u iznosu od 4.888.962 KM, a odnose se na izdatke za nefinansijsku imovinu (468.243 KM), izdatke za otplatu dugova (3.075.424 KM) i ostale izdatke (1.347.311 KM). Iskazani su na fondu 01 u iznosu od 4.602.609 KM i fondu 05 od 286.353 KM.

**Izdaci za nefinansijsku imovinu** iskazani su u iznosu od 468.243 KM (na fondu 01 181.890 KM i na fondu 05 286.353 KM). Izdaci za nefinansijsku imovinu odnose se na izdatke za: izgradnju i pribavljanje građevinskih objekata od 114.683 KM (27.056 KM na fondu 01 i 87.627 KM na fondu 05), investiciono održavanje, rekonstrukciju i adaptaciju zgrada i objekata od 324.972 KM (na fondu 01 126.246 KM i fondu 05 198.726 KM), nabavku postrojenja i opreme od 26.572 KM i pribavljanje zemljišta od 2.016 KM. Prema nalazu revizije, kako je objašnjeno u tački 6.3.1.3. Izvještaja, zbog pogrešne klasifikacije ovi izdaci su precijenjeni za 20.061 KM.

**Izdaci za otplatu dugova** iskazani su u iznosu od 3.075.424 KM, a odnose se na izdatke za otplatu glavnice po hartijama od vrijednosti (2.131.167 KM) i izdatke za otplatu glavnice primljenih zajmova u zemlji (944.257 KM). Najvećim dijelom se odnose na prijevremenu otplatu kredita kod „Nove banke“ a. d. Banja Luka i prijevremeni otkup opštinskih obveznica I i II emisije (tačka 6.3.2.2 Izvještaja).

**Ostali izdaci** iskazani su u iznosu od 1.347.311 KM, a najvećim dijelom se odnose na: otplatu reprogramiranih obaveza (prema dobavljačima, Poreskoj upravi Republike Srpske i dr.) u ukupnom iznosu od 903.700 KM, obaveze po osnovu naknade za pronatalitetnu politiku (iz 2016. godine) od 56.000 KM, obaveze za naknadu po osnovu prijevremene otplate dugoročnog kredita „Nove banke“ a. d. Banja Luka od 5.320 KM,

obaveze prema fondovima kojima upravlja Investiciono-razvojna banka Republike Srpske (Fondu za razvoj i zapošljavanje republike Srpske, Akcijskom fondu Republike srpske i Fondu za restituciju Republike Srpske) po osnovu emitovanih obveznica I i II emisije, koje nisu predmet prijevremenog otkupa, u iznosu od 338.766 KM.

Ostali izdaci su manje iskazani za 549.082 KM, jer Opština, prilikom izmirenja obaveza iz 2016. godine (objašnjeno u tački 6.1 ovog Izvještaja), u obrascu PIF-a nije iskazala izdatke po ovom osnovu u navedenom iznosu, što nije u skladu sa članom 118. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

### **6.1.3. Razlika u finansiranju**

Negativna razlika u finansiranju u obrascu PIF iskazana je u iznosu od 27.165 KM. Nastala je kao razlika između iskazanih budžetskih sredstava u iznosu od 10.572.479 KM i iskazanih budžetskih izdataka u iznosu od 10.599.644 KM. Po nalazu revizije potcijenjena je za najmanji iznos od 557.140 KM, za iznose manje iskazanih ostalih izdataka (tačka 6.1.2.2) i rashoda za tekuće održavanje (tačka 6.1.2.1).

## **6.2. Bilans uspjeha**

### **6.2.1. Prihodi**

Prihodi su u bilansu uspjeha iskazani u iznosu od 7.016.414 KM, a odnose se na poreske i neporeske prihode, grantove, transfere između budžetskih jedinica (za koja su objašnjenja navedena u tački 6.1.1. ovog Izvještaja) i prihode obračunskog karaktera.

Prihodi obračunskog karaktera iskazani su u iznosu od 117.409 KM, a odnose se na: pomoći u naturi (6.624 KM), prihode obračunskog karaktera koji su evidentirani po osnovu poreskih i drugih fiskalnih propisa (79.472 KM) i prihode obračunskog karaktera po osnovu odnosa sa drugim jedinicama vlasti (31.313 KM). Po nalazu revizije, zbog pogrešne primjene računovodstvenih politika/ računovodstvenog tretmana (prilikom evidentiranja potraživanja po osnovu izdatih rješenja za opštinske naknade), prihodi obračunskog karaktera su potcijenjeni za iznos od 86.024 KM, a razgraničeni prihodi su precijenjeni za isti iznos (tačka 6.3.2.1 ovog Izvještaja).

### **6.2.2. Rashodi**

Rashodi su iskazani u iznosu 8.032.292 KM, a čine ih tekući rashodi u iznosu od 5.708.666 KM (za koje su objašnjenja data u tački 6.1.2. ovog Izvještaja) i rashodi obračunskog karaktera u iznosu od 2.323.626 KM. Prema nalazu revizije tekući rashodi su potcijenjeni za iznos od 28.119 KM (tačka 6.1.2.1 ovog Izvještaja).

Rashodi obračunskog karaktera odnose se na:

- rashode po osnovu amortizacije od 2.181.755 KM (Obračun amortizacije je vršen linearnom metodom, primjenom godišnjih amortizacionih stopa na nabavne vrijednosti sredstava u skladu sa odredbama Pravilnika o primjeni godišnjih amortizacionih stopa za budžetske korisnike - „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 110/16);
- rashode od usklađivanja vrijednosti imovine od 111.713 KM (za prenos kratkoročnih potraživanja starijih od godinu dana na sumnjiva i sporna potraživanja) i
- ostale rashode obračunskog karaktera od 30.158 KM (koji se najvećim dijelom odnose na gubitke od rashodovanja opreme).

Po nalazu revizije iskazani su manje za 26.755 KM (tačka 6.3.1.1 Izvještaja).

### 6.2.3. Finansijski rezultat

Finansijski rezultat za period 01.01-31.12.2017. godine iskazan je u negativnom iznosu od 1.015.878 KM. Prema nalazu revizije negativan finansijski rezultat je iskazan u većem iznosu za 31.150 KM, zbog toga što su potcijenjeni: prihodi obračunskog karaktera za iznos od 86.024 KM (objašnjeno pod tačkom 6.3.2.1. Izvještaja), a rashodi tekućeg održavanja za 28.119 KM (tačka 6.1.2.1) i obračunski rashodi za 26.755 KM (objašnjeno pod tačkom 6.3.1.1. Izvještaja).

### 6.3. Bilans stanja

#### 6.3.1. Aktiva

Poslovna aktiva Opštine na dan 31.12.2017. godine iskazana je u neto iznosu od 65.592.093 KM. Prema nalazu revizije poslovna aktiva je precijenjena za najmanje 43.749 KM.

##### 6.3.1.1. Kratkoročna finansijska imovina

Kratkoročna finansijska imovina iskazana je u neto iznosu od 546.126 (bruto vrijednost 2.908.509 KM i korekcija vrijednosti 2.362.383 KM).

**Gotovina i gotovinski ekvivalenti** iskazani su u iznosu od 38.045 KM, a odnose se na sredstva na žiro računima.

**Kratkoročna potraživanja** iskazana su u neto iznosu od 424.510 KM (bruto vrijednost 2.786.893 KM i ispravka vrijednosti 2.362.383 KM), a čine ih: potraživanja po osnovu nenaplaćenih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda (364.737 KM), potraživanja od zaposlenih (7.484 KM) i ostala kratkoročna potraživanja (52.289 KM).

Kratkoročna potraživanja po osnovu nenaplaćenih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda iskazana su u neto iznosu od 364.737 KM, a najvećim dijelom se odnose na potraživanja: za nenaplaćene ostale poreze od 196.763 KM (na osnovu evidencija iz pomoćne knjige Poreske uprave Republike Srpske), po osnovu naknada i taksi od 148.792 KM (od čega se na potraživanja od ŠG „Gradiška“ po osnovu naknade po Zakonu o šumama odnosi iznos od 79.471 KM, a komunalnu naknadu 61.094 KM) i ostalih neporeskih prihoda od 19.182 KM.

Sumnjiva i sporna potraživanja iskazana su u iznosu od 2.362.383 KM, a odnose se na nenaplaćena potraživanja po osnovu poreskih prihoda (1.657.301 KM - na osnovu evidencija iz pomoćne knjige Poreske uprave Republike Srpske) i po osnovu potraživanja za nenaplaćene neporeske prihode (705.082 KM), od čega se najveći dio odnosi na potraživanja za komunalnu naknadu od fizičkih i pravnih lica (624.446 KM). Na poziciji sumnjivih i spornih potraživanja i ispravke vrijednosti potraživanja po osnovu nenaplaćenih neporeskih prihoda, iskazano je i sporno potraživanje Opštine od ZP „Elektrokrajina“ a. d. Banja Luka, RJ „Elektrodistribucija“ Srbac od 203.280 KM po osnovu kojeg je pokrenut, a kasnije i obustavljen sudski spor. S obzirom na okolnosti i raspoloživu dokumentaciju, nadležne opštinske službe nisu izvršile analizu osnovanosti navedenog potraživanja. Sumnjiva i sporna potraživanja po osnovu komunalnih taksi iznose 25.360 KM, a rente za pogodnost i urbanističko tehničke uslove 27.208 KM.

Opština je u cilju naplate potraživanja po osnovu komunalne naknade, zakupa i komunalnih taksi preduzela određene radnje (poslate su opomene, a dio dužnika je utužen), ali iste nisu dale rezultate u vidu povećanja naplate ovih potraživanja. Zaključno sa 31.12.2016. godine pokrenuta su 53 sudska spora za potraživanja po osnovu komunalne naknade iz perioda 2010-2013. godina ukupne vrijednosti od 150.353 KM, a ukupna potraživanja Opštine po pravosnažno završenim postupcima (19 sudskih sporova) sa stanjem na dan 31.12.2016. godine iznose 107.359 KM. Od strane Opštine, po osnovu pravosnažno završenih postupaka u njenu korist, nisu pokrenuta izvršenja.

Potraživanja od zaposlenih (7.484 KM) odnose se na potraživanja po osnovu primljenih akontacija za službeni put (2.523 KM) i potraživanja po osnovu prekoračenja utvrđenih limita prilikom korišćenja mobilnih telefona za tekući period.

Ostala kratkoročna potraživanja (52.289) najvećim dijelom se odnose na potraživanja: od Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske za sredstva po osnovu Zakona o socijalnoj zaštiti (27.709 KM), po osnovu naknade za boravak djece u Predškolskoj ustanovi „Naša radost“ (5.750 KM), od „Banke Srpske“ (8.057 KM) i drugo.

Unos podataka o promjenama u stanju poreskih potraživanja izvršen je na osnovu evidencija iz pomoćne knjige Poreske uprave (izvještaj iz Jedinstvene evidencije o prijavljenim i uplaćenim porezima), shodno članu 13. stav 3. Pravilnika o sistemu poreskog knjigovodstva u Republici Srpskoj.

**Kratkoročna razgraničenja** su manje iskazana za iznos od 3.067 KM (objašnjeno u tački 6.3.2.1. Izvještaja).

**Kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti** iskazana su u iznosu od 83.571 KM, a najvećim dijelom se odnose na potraživanja po osnovu: refundacija iz doprinosa za zdravstveno osiguranje (46.255 KM), raspodjele javnih prihoda na dan 31.12.2017. godine koji su na jedinstveni račun trezora Opštine doznačeni početkom naredne godine (8.691 KM), poravnana za više i pogrešno uplaćene javne prihode Poreskoj upravi (14.164 KM) i republičkih obveznica (13.019 KM).

Nije izvršena procjena naplativosti, odnosno ispravka vrijednosti ostalih kratkoročnih potraživanja od „Banke Srpske“ (u banci je u 2016. godini pokrenut likvidacioni, a u 2017. godini stečajni postupak) u iznosu od 8.058 KM i potraživanja po osnovu refundacija za naknadu plata iz doprinosa za zdravstveno osiguranje od 18.697 KM (po osnovu refundacija iz doprinosa za zdravstveno osiguranje kod Predškolske ustanove „Naša radost“), što nije u skladu sa članom 73. stav 2. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike u Republici Srpskoj, pa su potraživanja precijenjena za 26.755 KM (za iznos od 8.058 KM precijenjena su ostala kratkoročna potraživanja, a potcijenjena: sumnjiva i sporna kratkoročna potraživanja u zemlji, korekcija ostalih kratkoročnih potraživanja u zemlji i obračunski rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti kratkoročnih potraživanja, a za iznos od 18.697 KM potcijenjena je korekcija potraživanja po osnovu refundacija za naknadu plata iz doprinosa i obračunski rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti kratkoročnih potraživanja), a obračunski rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti kratkoročnih potraživanja su potcijenjeni za isti iznos. Za navedeni iznos potcijenjen je i finansijski rezultat tekuće godine iskazan u negativnom iznosu.

***Preporučujemo načelniku Opštine da obezbijedi da se na dan bilansiranja vrši procjena potraživanja sa stanovišta njihove naplativosti kako je definisano članom 73. stav 2. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike i da se preduzmu sve zakonske mjere u cilju efikasnije naplate potraživanja po osnovu neporeskih prihoda.***

#### **6.3.1.2. Dugoročna finansijska imovina**

**Dugoročna finansijska imovina** (1.153.894 KM) odnosi se na: akcije i učešća u kapitalu preduzeća (871.966 KM) i potraživanja za poreze, doprinose i neporeske prihode za koje je produžen rok plaćanja (281.928 KM).

Akcije i učešća u kapitalu: Opština je na osnovu Zakona o prenosu prava svojine na kapitalu Republike Srpske u preduzećima koja obavljaju komunalne djelatnosti na jedinice lokalne samouprave („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 5/10) u svojim poslovnim knjigama evidentirala akcijski kapital (po knjigovodstvenoj vrijednosti neto

imovine preduzeća u koja se ulaže) u KP „Vodovod“ a. d. Srbac u iznosu od 473.796 KM (65% akcijskog kapitala), KP „Komunalac“ a. d. Srbac od 166.464 KM (65% akcija) i osnivački ulog u JP „Dep-ot“ Banja Luka od 51.498 KM.

Potraživanja za poreze, doprinose i neporeske prihode za koje je produžen rok plaćanja evidentirana su na osnovu pomoćne evidencije iz Poreske uprave (izvještaj iz Jedinstvene evidencije o prijavljenim i uplaćenim porezima).

### **6.3.1.3. Nefinansijska imovina u stalnim sredstvima**

Nefinansijska imovina u stalnim sredstvima iskazana je u iznosu od 63.892.073 KM (nabavna vrijednost 87.661.676 KM i korekcija vrijednosti 23.769.603 KM), a odnosi se na proizvedenu stalnu imovinu (53.955.725 KM), neproizvedenu stalnu imovinu (9.814.044 KM), dragocjenosti (560 KM) i nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima u pripremi (121.744 KM).

Prema nalazu revizije, zbog nepravilnog evidentiranja rashoda tekućeg održavanja putne infrastrukture isti su potcijenjeni, a nefinansijska imovina u stalnim sredstvima i izdaci za istu su precijenjeni u iznosu od 20.061 KM.

Opština je preduzela određene aktivnosti propisane Zakonom o utvrđivanju i prenosu prava raspolaganja imovinom na jedinice lokalne samouprave („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 70/06) u cilju pribavljanja dokaza o pravnom osnovu za sticanje prava raspolaganja - članovi 1 i 10. tačka 3. navedenog Zakona, te Zakonom o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 124/08, 58/09 i 95/11), kako bi se opštinska proizvedena i neproizvedena stalna imovina identifikovala, procijenila njena fer vrijednost, uknjižila u vlasničke knjige (katastar i gruntovnicu) i na osnovu toga izvršilo evidentiranje te imovine u poslovne knjige Opštine.

Opština nije identifikovala i popisala svu potencijalnu imovinu na koju, prema navedenim zakonima, polaže pravo. Dio imovine značajne vrijednosti (zgrade i objekti, putevi, ulice i druga imovina) u poslovnim knjigama Opštine je iskazan u vrijednosti naknadno izvršenih ulaganja bez početnih priznavanja. Podaci o stalnoj imovini iz glavne knjige (osim u krajnjem/ukupnom iznosu), nisu usaglašeni sa podacima iz knjige osnovnih sredstava po grupama, podgrupama i analitičkim kontima. Opština je donijela Odluku o razvrstavanju, upravljanju i zaštiti lokalnih puteva i ulica u naselju, ali istom, osim lokalnih puteva prvog reda, nisu razvrstani lokalni putevi nižeg reda (nisu navedeni nazivi puteva, njihova dužina, vrsta podloge i sl.), čime nisu stvoreni potrebni uslovi za adekvatno planiranje i izvršavanje aktivnosti vezanih za održavanje ili rekonstrukciju navedenih objekata i vođenje evidencije o istom.

***Preporučujemo načelniku Opštine da obezbijedi da se nefinansijska imovina u stalnim sredstvima priznaje, vrednuje i klasifikuje u skladu sa zahtjevima MRS JS 17 - Nekretnine, postrojenja i oprema i odredbama Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.***

### **6.3.2. Pasiva**

Poslovna pasiva Opštine na dan 31.12.2017. godine iskazana je u iznosu od 65.592.093 KM, a prema nalazu revizije ista je precijenjena za iznos od 43.749 KM.

#### **6.3.2.1. Kratkoročne obaveze**

Kratkoročne obaveze su iskazane u iznosu od 4.204.114 KM, a čine ih: obaveze po dugoročnim zajmovima koji dospijevaju do godinu dana od 486.819 KM (kredit „Addiko Bank“ 336.819 KM i kredit kod „Raiffeisen Bank“ od 150.000 KM); obaveze za lična primanja od 835.770 KM (obaveza za: neto platu za oktobar, bruto plate za novembar i decembar 2017. godine i bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih od 201.474 KM); obaveze iz poslovanja u zemlji (1.720.213 KM); obaveze za rashode finansiranja (5.033 KM); obaveze za grantove (261.082 KM); ostale kratkoročne obaveze

od 109.999 KM (od čega, obaveze koje dospijevaju do godinu dana po reprogramu obaveza za utrošenu električnu energiju iznose 60.329 KM); kratkoročna razgraničenja (85.204 KM) i kratkoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti od (699.994 KM).

Obaveze iz poslovanja u zemlji najvećim dijelom se odnose na obaveze prema dobavljačima od 844.092 KM i pogrešno klasifikovane obaveze po osnovu grantova i doznaka na ime socijalne zaštite u najmanjem iznosu od 527.158 KM (odnose se na obaveze po osnovu doznaka na ime socijalne zaštite za: prevoz učenika, stipendije, stalnu novčanu pomoć, dodatak za pomoć i njegu drugog lica, smještaj štíćenika u ustanovama socijalne zaštite i dr.). Prema nalazu revizije, na taj način su precijenjene obaveze iz poslovanja za iznos od 519.100 KM, a potcijenjene obaveze po osnovu doznaka na ime socijalne zaštite za iznos od 527.158 KM i troškovi održavanja javne rasvjete za 8.058 KM (objašnjeno u tački 6.1.2.1 Izvještaja).

Kratkoročna razgraničenja iskazana su iznosu od 85.204 KM, a odnose se na: razgraničene prihode po osnovu nenaplaćenih komunalnih naknada i taksi, zakupa poslovnog prostora i servisa protiv - požarnih aparata, u iznosu od 88.271 KM i razgraničene rashode osiguranja imovine i radnika od 3.067 KM – dugovni saldo. Prema nalazu revizije razgraničeni prihodi su precijenjeni za 86.024 KM, a potcijenjeni su obračunski prihodi po osnovu poreskih i drugih fiskalnih propisa (objašnjeno pod tačkom 6.2.1. Izvještaja). Takođe, kratkoročno razgraničeni rashodi (unaprijed plaćene premije osiguranja), iskazani su na kontima obaveza u iznosu od 3.067 KM (dugovni saldo), umjesto na kontima kratkoročne finansijske imovine (pod 6.3.1.1.).

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti od 699.994 KM odnose se na obaveze po kreditima koje dospijevaju do godinu dana od datuma bilansiranja i to po osnovu: revolving fonda Ministarstva, poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u iznosu od 216.325 KM, kredita od Austrijske vlade za Projekat izgradnje i rekonstrukcije vodovoda u Opštini Srbac od 474.569 KM i kredita Kraljevine Belgije od 8.800 KM.

U periodu od datuma izvještavanja do 28.02.2018. godine izmirene su obaveze iz prethodnog perioda u ukupnom iznosu od 869.980 KM.

### **6.3.2.2. Dugoročne obaveze**

Dugoročne obaveze iskazane su u iznosu od 10.577.462 KM, a odnose se na dugoročne finansijske obaveze od 7.490.839 KM (obaveze po osnovu hartija od vrijednosti od 3.500.000 KM i obaveze po osnovu dugoročnih kredita 3.990.839 KM), dugoročna rezervisanja i razgraničenja (871.467 KM), ostale dugoročne obaveze (659.569 KM) i dugoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija između ili unutar jedinica vlasti (1.555.587 KM).

Dugoročne finansijske obaveze po osnovu hartija od vrijednosti odnose se na treću emisiju obveznica Opštine. Skupština opštine je 05.09.2017. godine donijela Odluku o dugoročnom zaduženju Opštine Srbac putem treće emisije obveznica i Odluku o trećoj emisiji obveznica javnom ponudom. Emitovano je 35.000 obveznica, ukupne nominalne vrijednosti od 3.500.000 KM, dospijeće emisije je za 14 godina od dana registracije obveznica, uz kamatu od 5,5% i grejs period od 4 godine u kome se isplaćuje samo kamata. Ministarstvo finansija je 18.09.2017. godine dalo saglasnost za navedeno zaduženje. Jedinstveni prospekt za treću emisiju obveznica javnom ponudom odobren je rješenjem Komisije za hartije od vrijednosti od 23.10.2017. godine, a Javni poziv za upis i uplatu emisije obveznica objavljen je 06.12.2017. godine u Glasu Srpske. Upis i uplatu opštinskih obveznica treće emisije Opštine Srbac izvršili su Fond za razvoj i zapošljavanje Republike Srpske a. d. u iznosu od 3.200.000 KM i Garantni fond Republike Srpske a. d. u iznosu od 300.000 KM.

Trećom emisijom obveznica planirana je otplata dospjelih dugovanja i regulisanje ročnosti otplate dugoročnih zaduženja Opštine. Otplaćena su dugoročna zaduženja u ukupnom iznosu od 3.478.408 KM, koja se odnose na:

- dospjela dugovanja po osnovu obveznica iz prve (155.587 KM) i druge emisije (300.867 KM) i izvršen prijevremeni otkup obveznica iz prve (1.145.136 KM) i druge emisije (1.026.086 KM) obveznica u ukupnom iznosu od 2.627.676 KM,
- prijevremenu otplatu dugoročnog zaduženja u Novoj banci a. d. Banja Luka u iznosu od 369.382 KM i
- otplatu prenesenih obaveza-reprograma poreskog duga prema rješenjima Ministarstva finansija u ukupnom iznosu od 481.350 KM.

Dugoročne finansijske obaveze po osnovu dugoročnih kredita iznose 3.990.839 KM, a odnose se na kredit uzet 2006. godine od „Addiko Bank“ Banja Luka sa namjenom: finansiranje obaveza prema izvođačima radova, preuzimanje obaveza od drugih banaka, izmirenje obaveza po osnovu sudskih sporova i realizaciju investicionih projekata. Sa „Addiko Bank“ Banja Luka je zaključeno i osam aneksa ugovora koji su se uglavnom odnosili na izmjene otplatnog plana kredita u kraćim vremenskim periodima. Aneks 8. je zaključen 26.06.2017. godine kojim je Opštini odobreno restrukturisanje kreditnih obaveza.

Ostale dugoročne obaveze od 659.569 KM odnose se na reprogramirane obaveze za utrošenu električnu energiju prema ZP „Elektrokrajina“ a. d. Banja Luka (ugovor o reprogramu obaveza na rok od deset godina zaključen je u 2017. godini).

Dugoročna rezervisanja i razgraničenja odnose se na dugoročno razgraničene prihode od 872.875 KM po osnovu dobijenih sredstva koja imaju karakter uslovljene donacije: stanovi RVI dobijeni od Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite, vatrogasno navalno vozilo i druga vatrogasna oprema dobijena od Vatrogasnog saveza Republike Srpske, putničko vozilo donirano Centru za socijalni rad, vojna oprema i dr. Dugoročna rezervisanja se ukidaju i evidentiraju na obračunske prihode linearnom metodom za iznos obračunate amortizacije na godišnjem nivou.

Dugoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija između ili unutar jedinica vlasti (1.555.587 KM), odnose se na obaveze po Projektu „Izgradnja sistema vodosnabdijevanja Opštine Srbac“ koji se finansira iz kredita Austrijske vlade od 1.441.187 KM i kredit Kraljevine Belgije od 114.400 KM.

### **6.3.2.3. Vlastiti izvori**

Vlastiti izvori su iskazani u iznosu od 50.810.517 KM, od čega su trajni izvori sredstava 10.686.011 KM, rezerve 1.615 KM i finansijski rezultat 40.122.891 KM (finansijski rezultat ranijih godina od 40.900.730 KM i negativan finansijski rezultat tekuće godine od 777.839 KM). Zbog odstupanja objašnjenih u tački 6.2.3. Izvještaja, negativan finansijski rezultat tekuće godine iskazan je više za 31.150 KM.

### **6.3.3. Vanbilansna evidencija**

Vanbilansna evidencija na dan 31.12.2017. godine iskazana je u iznosu od 690.973 KM. Najvećim dijelom se odnosi na date garancije po osnovu kreditnih zaduženja KP „Vodovod“ a. d. Srbac, KP „Komunalac“ a. d. Srbac, JU Centar za kulturu i sport i JP „Dep-ot“ d.o.o. Banja Luka. U odnosu na prethodnu godinu vanbilansna evidencija je uvećana za 38.834 KM (smanjen je iznos garancije za KP „Komunalac“ a. d. za 47.612 KM, a povećani iznosi datih garancija za: KP „Vodovod“ za 24.563 KM, JP „Dep-ot“ d.o.o. za 49.289 KM i JU Centar za kulturu i sport za 12.592 KM).

## **6.4. Bilans novčanih tokova**

Na osnovu iskazanog pozitivnog neto novčanog toka iz poslovnih aktivnosti od 739.967 KM, negativnog neto novčanog toka iz investicionih aktivnosti od 334.698 KM i

negativnog neto novčanog toka iz aktivnosti finansiranja od 430.704 KM u 2017. godini, stanje gotovine na kraju perioda iznosi 38.045 KM i smanjeno je u odnosu na stanje gotovine na kraju prethodne godine (63.480 KM), za 25.435 KM.

Bilans novčanih tokova nije sastavljen na način kako je to propisano članom 42. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, jer su za 20.051 KM precijenjeni novčani tokovi iz investicionih aktivnosti, a potcijenjeni novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti, pa Bilans novčanih tokova u potpunosti ne pruža relevantne informacije o novčanim tokovima u skladu sa MRS JS 2 – Izvještaj o novčanim tokovima (paragrafi 21, 22 i 25).

***Načelniku Opštine preporučujemo da obezbijedi da se bilansi novčanih tokova sačinjavaju u skladu sa članom 42. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i MRS JS 2 – Izvještaj o novčanim tokovima (parag. 21, 22 i 25).***

### **6.5. Vremenska neograničenost poslovanja**

Opština je shodno MRS-JS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja (paragrafi 15. c i 38) u Napomenama uz finansijske izvještaje dala obrazloženje vezano za stalnost poslovanja.

### **6.6. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze**

Odlukom Vlade Republike Srpske broj 04/1-012-2-3133/17 od 07.12.2017. godine, sa Republike Srpske na Opštinu Srbac preneseno je pravo svojine na nepokretnostima (zemljište i objekti) upisanim u PL broj: 1025/1 KO Sitneši i ZK ul. 864 KO Sitneši ukupne površine 49.032 m<sup>2</sup> bez naknade, sa namjerom organizovanja poslovnih aktivnosti od strane Opštine Srbac (poslovna zona). Ugovor o prenosu prava raspolaganja na navedenim nepokretnostima između Vlade Republike Srpske i Opštine zaključen je 10.01.2018. godine Opština u Napomenama uz finansijske izvještaje nije objelodanila informaciju vezanu za sticanje vlasništva nad predmetnom nekretninom.

Opština je u Napomenama objelodanila podatke o sudskim sporovima za period 01.01-31.12.2017. godine koji se odnose na postupanje u predmetima u kojima je Opština stranka u postupku. Opština je tužena strana u 14 parničnih predmeta čija vrijednost spora bez zatezних kamata iznosi 788.938 KM (u 12 slučajeva predmet spora su novčana potraživanja vrijednosti od 768.438 KM, a u dva slučaja se radi o imovinsko-pravnim sporovima vrijednosti od 20.500 KM). U 2017. godini u korist tužioca riješena su tri spora vrijednosti od 158.619 KM, jedan spor čija je vrijednost 334.315 KM, okončan je povlačenjem tužbe od strane tužioca (sa ZP „Elektrokrajina“ a. d. Banja Luka - PJ „Elektrodistribucija“ Srbac Opština je zaključila sporazum o reprogramu obaveza), a jedan imovinsko-pravni spor vrijednosti od 500 KM, riješen je u korist Opštine.

Po osnovu tužbi Opštine u 2017. godini vodilo se 59 parničnih postupaka ukupne vrijednosti od 242.853 KM (za 55 sporova predmet je naplata duga po osnovu komunalne naknade, a predmet 4 spora su imovinsko-pravni odnosi), bez zatezних kamata i troškova postupka. Od navedenih sporova, 23 postupka čija je vrijednost 113.346 KM pravosnažno je završeno u korist opštine, dva spora su okončana poravnanjem, a jedan spor čija je vrijednost 87.120 KM (tužena je ZP „Elektrokrajina“ a. d. Banja Luka - PJ „Elektrodistribucija“ Srbac) okončan je povlačenjem tužbe Opštine.

Vršena je analiza i procjena ishoda sudskih sporova na osnovu koje je sačinjena Informacija o stanju sudskih sporova na dan 31.12.2016. godine koju je Skupština opštine usvojila 17.02.2017. godine. Prema navedenoj informaciji, procijenjeno je da bi u 2017. godini vrijednost usvojenih tužbenih zahtjeva mogla da iznosi 490.250 KM.

Rashodi po sudskim rješenjima budžetom za 2017. godinu nisu planirani, a Rebalansom budžeta za 2017. godinu planirani su u iznosu od 197.000 KM. U 2017. godini po osnovu



sudskih sporova (za glavnicu, zateznu kamatu i troškove vođenja postupka) izvršeno je plaćanje u iznosu od 196.915 KM.

#### **6.7. Napomene uz finansijske izvještaje**

Opština je sastavila Napomene uz finansijske izvještaje, ali iste nisu u potpunosti sastavljene u skladu sa MRS JS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja i članom 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, jer nisu objelodanjene informacije u vezi sa primjenom MRS JS 17 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 88, tačke a, c i d), informacije o zemljištu dobijenom bez naknade i informacije o razlozima nepopunjavanja uporednih podataka za prethodnu godinu.

***Preporučujemo načelniku Opštine da obezbijedi da se Napomene uz finansijske izvještaje sastavljaju u skladu sa zahtjevima MRS JS i članom 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika.***

Revizijski tim

Božidar Kuvelja, s.r.

Nevena Mališanović, s.r.